

Reidun Joten
Aumliveien 31
2500 Tynset

Saksbehandler, innvalgstelefon

Marie-Louise Olsen, 61 26 60 76

Bjørnberga og Isteren NR - Avslag - tilbygg på hytte i Storbuvika gbnr 162/1/7

Med hjemmel i verneforskriften for Bjørnberga og Isteren naturreservat § 3 pkt. 3, avslår Statsforvalteren søknaden om 8 m² påbygg på hytte i Storbuvika. Dette begrunnes med at tiltaket strider mot vernevedtakets formål og at tiltaket kan skape uheldig presedens.

Søknad og bakgrunn

Statsforvalteren viser til deres søknad datert 23. februar 2021 angående tillatelse til å lage et tilbygg på inntil 8 m², til hytta med GID-162/1/7 som ligger i Bjørnberga og Isteren naturreservat i Engerdal kommune.

Det omsøkte tilbygg ønskes å inneholde et forbrenningstoalett med et vindfang tilknyttet rommet. Søker ønsker et innendørs toalettsystem, da eksisterende utedo-løsning krever at man pr. i dag skal gå tvers over «tunet» for å komme til. Familien opplever at det er en terskel at skulle bruke utedoen særlig vinterstid. Søker understreker at arealutvidelse med nytt toalett-system ikke vil føre til et økt antall soverom eller til at flere personer samtidig skal benytte hytta. Søker vurderer at tiltaket ikke strider mot vernebestemmelsene i området og at tilbygget vil bli tilpasset øvrig bygningsmasse.

I søknaden opplyses det at hytta pr. i dag er 64 m², et anneks med utebod på 18 m² og et utedo. I e-poster av 22.11.20 og 03.12.20 har søker vært i korrespondanse med Statskog SF som er grunneier og bortfester på lokaliteten. Statskog skriver at de ikke har noen innvendinger mot søknaden, men at de bemerker at det i tillegg finnes enda en bygning ca.10 meter sør for hytta, som ikke Statskog har kjennskap til. I svar til Statskog opplyser søker at dette bygget er en liten gapahuk som kommunen har kjennskap til. Det opplyses at gapahuken er satt opp av tidligere eier av hytta, og blir i dag brukt til lagerplass.

Søker viser til at aktuelle hytta ligger 600 meter unna Veslebuвика hyttefelt (som ligger utenfor reservatet) og at de er medlemmer av samme hytteforening/hyttefellesskap.

Søker viser til at det i 2017 ble påbygd 12 m² på den aktuelle hytta etter dispensasjon fra daværende Fylkesmannen i Hedmark. I den forbindelse etablerte søker et vindfang og vaskerom.

Statsforvalteren har i arkivet sitt funnet følgende historikk gjeldende tidligere omsøkte tiltak på aktuelle hytte (GID-162/1/7):

- I 2016 ga Fylkesmannen i Hedmark avslag på søknad om påbygg på 40 m² på hytta (soverom). Saken ble påklaget til Miljødirektoratet som stadfestede Fylkesmannens avslag.
- I 2017 mottok Fylkesmannen i Hedmark en ny søknad om påbygg på 19,8 m² (bad, vaskerom, oppbevaring og garderobe). Fylkesmannen ga avslag.
- I 2017 mottok Fylkesmannen i Hedmark en ny søknad om påbygg på 12 m² (vindfang og vaskerom). Fylkesmannen ga dispensasjon til dette tiltaket.

Rød skraverung = utsnitt av Bjørnberga og Isteren Blå prikk = plassering av hytten.

Seneste luftfoto av hytten (2015).

Lovgrunnlag

Bjørnberga og Isteren naturreservat ble opprettet ved kronprinsregentens resolusjon av 2. september 2005. Formålet med fredningen er å bevare et stort og spesielt naturområde og vannøkosystem med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Av spesielle kvaliteter har området store arealer med naturskog, stedvis med urskogpreg, og et spesielt vannøkosystem som er leveområde for mange sårbare og sjeldne fuglearter.

Ifølge verneforskriften for Bjørnberga og Isteren naturreservat § 3 punkt 3 må det ikke iverksettes tiltak som kan endre det naturmiljøet som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og varige eller midlertidige innretninger opplistningen er ikke uttømmende.

Bestemmelsene i verneforskriftens § 3 punkt 1-3 er imidlertid ikke til hinder for vedlikehold av setra, hytter og buer, jf. § 4 punkt 10.

Verneforskriften for Bjørnberga og Isteren naturreservat har ingen spesielle unntaksbestemmelser for tilbygg på hytter og søknaden må vurderes etter den generelle dispensasjonshjemmel § 48 i naturmangfoldloven. Bestemmelsen sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være til stede for at dispensasjon skal kunne gis.

Det følger av naturmangfoldloven § 7, at saken skal vurderes i henhold til prinsippene i lovens §§ 8-12 angående kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning på økosystemet (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige driftsmetoder (§ 12).

Statsforvalterens vurdering

Av spesielle kvaliteter har Bjørnberga og Isteren store arealer med naturskog, stedvis med urskogpreg, og et spesielt vannøkosystem som er leveområde for mange sårbare og sjeldne fuglearter. Området utgjør en uvanlig velavgrenset økologisk enhet og fanger opp hele gradienten fra store sjøer til snaufjell. Omtrent alle furuskogtyper som finnes i regionen er representert med ganske store arealer. Mye av skogen bærer preg av menneskelig påvirkning, herunder betydelige arealer med hogstinngrep i nyere tid. Imidlertid er det mye naturskog og en del virkelig gammel skog, inkludert urskognære partier og ekte urskog. I våre databaser er det innenfor Bjørnberga og Isteren naturreservat dokumentert arter med særlige sensitivitetskrav, i dette tilfellet arter som er sterkt følsomme overfor spesielt menneskelige forstyrrelser. Det finnes en høy andel rødlistede arter som gjør at Bjørnberga og Isteren naturreservat i viltssammenheng er svært verdifullt. Det er spesielt rikt på våtmarksfugl, og har stor betydning både som hekke- og trekkområde. Området er et eldorado for ender, lommer og flere rovfuglarter.

Naturmangfoldloven § 8 sier at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Med bakgrunn i naturfaglige registreringer i relevante databaser, forarbeidet til vernevedtaket, faglige rapporter (herunder NINA rapport nr. 44 2004) og befaringer, mener vi å ha oppdatert kunnskap gjeldende reservatets biologiske mangfold.

Et naturreservat er den strengeste verneformen med hjemmel i naturmangfoldloven. Denne verneformen brukes for å sikre urørt eller tilnærmet urørt natur eller spesielle naturtyper som det er knyttet internasjonale, nasjonale eller regionale verneverdier til. Utviklingen i naturreservatet skal være mest mulig naturstyrt. Oppføring av nye bygninger eller tilbygg vil i utgangspunktet være i strid med disse overordnede målsettingene. Selv om tiltaket isolert sett ikke vil påvirke

verneverdiene der hytta ligger, må tiltaket ses i en større sammenheng med verneformålet og verneverdiene i reservatet. Dette inngår i vurderingen av om vilkårene i § 48 er oppfylt. Naturmangfoldloven § 48 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon i tre alternative tilfeller. Alternativet som kommer til anvendelse i denne saken, er bestemmelsen om at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra vernevedtaket dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilkaene i bestemmelsene er kumulative, slik at begge må være oppfylt for å kunne gi dispensasjon. Bestemmelsen er en «kan» bestemmelse, slik at det beror på en skjønnsmessig vurdering om dispensasjon skal gis dersom vilkårene er oppfylt. Det fremgår av forarbeidene til § 48 at bestemmelsen ikke må brukes til å uthule vernet og utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Statsforvalteren mener at vernetypen og verneformålet taler for at man bør være tilbakeholdende med å legge til rette for byggetiltak utover det verneformålet tillater. Som skissert på side 2 ble det etter en rekke søknader gjeldende tilbygg på aktuelle hytte gitt to avslag i hhv. 2016 og 2017. Forvaltningsmyndigheten vurderte til slutt at et tilbygg på 12 m² kunne tillates, men at tiltaket lå på en øvre grense til å bli vurdert som bagatellmessig. Aktuelle omsøkte tiltak gjelder et innendørs toalett med vindfang på 8 m². Forvaltningsmyndigheten har i særlige tilfeller tidligere og i meget begrenset omfang gitt tillatelse til tilbygg til eksisterende bygninger i naturreservatet. Dette har imidlertid gjeldt små tilbygg til hytter med liten bygningsmasse av hensyn til kun sanitære forhold eller lagringsplass, en del søknader har også blitt avslått. Det er allerede pr. i dag installert sanitære forhold i form av en utedo på tunet og et vaskerom i hytta, i tillegg er den samlede bygningsmassen allerede relativt stor (82 m² + utedo + gapahuk). Statsforvalteren mener ikke at aktuelle omsøkte tilbygg kan vurderes som et spesielt tilfelle, i og med at oppgradering av fritidsboliger er en vanlig problemstilling. Statsforvalteren kan ikke se at det er fornyet grunn til å gi tillatelse til enda et tilbygg, blant annet med tanke på de vurderingene tidligere Fylkesmannen i Hedmark og Miljødirektoratet gjorde i 2016-2017.

Problemstillingen vedrørende byggetiltak i naturreservatet må også ses i sammenheng med vurderingen av naturreservatets avgrensing. Det fremgår i foredraget til kgl.res. at Fylkesmannen (nå Statsforvalteren) underveis i verneprosessen foretok flere vurderinger av avgrensingen av naturreservatet vurdert opp mot verneverdiene og brukerinteressene i området. Herunder ble hyttefeltet ved Veslebuveika (600 meter unna aktuelle hytta) tatt ut av verneforslaget før forslaget ble sendt på høring. For det resterende arealet av verneforslaget skriver Fylkesmannen i sin tilrådning: *"Det arealet som gjenstår og omfattes av Fylkesmannens verneforslag inneholder så store verneinteresser i forhold til bruksinteressene at Fylkesmannen ikke finner det forsvarlig å utelate større deler av dette i sin tilrådning"*. Dette illustrerer at både avgrensingen av reservatet og restriksjonsnivået knyttet til byggetiltak er nøye vurdert i forbindelse med verneprosessen, og at man således har foretatt en vurdering av den samlede belastningen av brukerinteresser, og herunder bygningsmessige inngrep, ved vernevedtaket. Det fremgår av foredraget til kgl.res. at størrelsen på naturreservatet og verneverdiene knyttet til dette var en bevisst og viktig satsning med dette vernet, og at restriksjonsnivået for brukerinteressene i naturreservatet er ment å være streng.

I henhold til naturmangfoldloven (nml.) § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I saker som denne, hvor naturmangfoldet er berørt, er det ikke tilstrekkelig å vurdere skadevirkningene isolert og kun ut fra et nåtidsperspektiv. Den samlede belastning på økosystemet som helhet må i nåtid og fremtid tillegges vekt, blant annet for å forhindre en gradvis forvitring av leveområder, hvor tiltakene finner

sted «bit-for-bit», med risiko for at den samlede belastning blir så stor, at det kan få vesentlige negative konsekvenser for arter og naturtypers bevaringsstatus.

Vi vurderer at en ytterligere utvidelse av byggingsmassen ikke kan anses som et bagatellmessig inngrep i forhold til vernet, og kan ikke se at omsøkte tilbygg dekker en manglende nødvendig funksjon for hytta eller et særlig behov for søker. For Statsforvalteren er det viktig å ikke legge grunnlag for en utvikling som på lang sikt kan føre til en for høy samlet belastning (jf. nml § 10), og følgelig være i strid med verneformålet. I dette tilfellet er det etter Statsforvalterens oppfatning snakk om en «oppgradering» av eksisterende fritidsbebyggelse. Det er sannsynlig at slike oppgraderinger vil føre til økt bruk og dermed økt ferdsel i reservatet. Føre-var-prinsippet er vektlagt i saken, jf. nml § 9. Nml. §§ 11-12 regnes således ikke som relevant i saken.

På bakgrunn av ovenstående vurderes presedensvirkningen av å tillate omsøkte tilbygg å være stor. Det faktum at det finnes ca. 15 andre hytter, setrer og buer i området gjør at det er sannsynlig å påregne at det i framtida vil komme søknader av tilsvarende art som omsøkte. Dette vil kunne øke bygningsmassen i naturreservatet vesentlig, i strid med verneformålet. En tillatelse til tiltaket vil også gi presedensvirkning for andre verneområder med tilsvarende restriksjonsnivå.

Vi gjør oppmerksom på at vernebestemmelsene i naturreservatet ikke er til hinder for vedlikehold av setra, hytter og buer, jf. § 4 punkt 10.

Vedtak

Etter en samlet vurdering finner Statsforvalteren at vilkårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ, ikke er oppfylt, og det kan ikke gis dispensasjon til omsøkte tilbygg. Med hjemmel i verneforskrift for Bjørnberga og Isteren naturreservat, § 3 punkt 3 gir Statsforvalteren i Innlandet avslag for oppføring av tilbygg til fritidsbolig innenfor Bjørnberga og Isteren naturreservat.

Vedtaket kan påklages etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 28. Klagefristen er 3 uker fra dette brev er mottatt. Eventuell klage på vedtaket skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Marie-Louise Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

STATSKOG SF	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS
ENGERDAL KOMMUNE	Engerdalsveien 1794	2440	ENGERDAL
Statens Naturoppsyn (SNO lokalt)			